Budai Gábor (2025). Technikumból merre tovább?
Közösségi Kapcsolódások 5 (1-2), 57-68.
ISSN 2786-3484 (Online) https://doi.org/10.14232/kapocs.2025.1-2.57-68

BUDAI GÁBOR
Dunaújvárosi Egyetem, Tanárképző Központ
ORCID: 0009-0005-4027-1774

Technikumból merre tovább?

A tanulási utak és döntések sokfélesége két szakképzési centrum végzős diákjainak válaszai alapján

Absztrakt

A tanulmány a technikumi végzős tanulók továbbtanulási terveit, motivációit és döntési bizonytalanságait vizsgálja két eltérő profilú szakképzési intézmény tanulóinak körében. A kutatás célja annak feltárása volt, hogy milyen tényezők befolyásolják a technikumi tanulók tanulási útjait, különös tekintettel a felsőoktatási továbbtanulásra, a munkaerőpiaci orientációra és a külföldi tervekre. A vizsgálat 2025 áprilisában, kérdőíves adatfelvétellel készült, összesen 30 végzős tanuló bevonásával. Az eredmények alapján az anyagi biztonság kiemelkedő motivációs tényezőként jelent meg mindkét intézményben, ugyanakkor a személyes érdeklődés és a szakmai fejlődés iránti igény is meghatározó szerepet játszott. A kutatás rámutat arra, hogy a technikumi tanulók tanulási útjai egyre diverzifikáltabbak, miközben a döntési bizonytalanság továbbra is jelentős mértékben jelen van. A tanulmány hangsúlyozza a pályaorientációs tevékenységek, valamint a közép- és felsőoktatási intézmények közötti együttműködések fejlesztésének fontosságát.

Kulcsszavak: technikum, szakképzés, továbbtanulás, pályaorientáció, tanulási utak

Abstract - Where next after technical school? Diversity of learning pathways and decisions based on the responses of graduating students from two vocational training centres

This study examines the further education plans, motivations, and decision-related uncertainties of graduating technical school students in two vocational institutions with different profiles. The aim of the research was to explore the factors influencing the learning pathways of technical school students, with particular attention to higher education aspirations, labour market orientation, and plans related to working or studying abroad. The research was conducted in April 2025 using a questionnaire-based survey involving a total of 30 graduating students.

The findings indicate that financial security emerged as a particularly significant motivational factor in both institutions; however, personal interest and the need for professional development also played a decisive role in students' decisions. The study highlights that the learning pathways of technical school students are becoming increasingly diversified, while decision-related uncertainty still remains considerable. The paper emphasizes the importance of strengthening career guidance activities as well as enhancing cooperation between secondary and higher education institutions.

Keywords: technical school, vocational education and training, further education, career guidance, learning pathways

Bevezetés

A technikumok 2020 utáni megújulása alapjaiban alakította át a tanulói életutak lehetőségeit és az iskolarendszerben rejlő továbbtanulási utak struktúráját. A szakképzés új szabályozása – különösen a 2019. évi LXXX. törvény és a Szakképzés 4.0 stratégia – a technikusi végzettséget egyre inkább a felsőoktatás felé nyitott kapuként értelmezi. Mindez jelentősen növeli annak relevanciáját, hogy jobban megértsük a technikumi tanulók továbbtanulási preferenciáit és motivációs mintázatait.

A hazai vizsgálatok egy része a pályaorientáció intézményi hátterére (Csehné-Kraiciné, 2020; László Gyula, 2021), mások (Barcy, 2019; Fazekas, 2021) a motivációk alakulására fókuszálnak, ugyanakkor kevés empirikus kutatás készült konkrét technikumi végzős évfolyamok összehasonlító elemzésére. A jelen kutatás ezt a hiányt igyekszik pótolni, két különböző szakképzési centrum végzős tanulóinak bevonásával, akik eltérő intézményi háttérrel, szakmaszerkezettel és tanulói profillal rendelkeznek.

A jelen tanulmány célja az, hogy feltárja a tanulók továbbtanulási terveit, motivációit és dilemmáit, valamint azokat a tényezőket, amelyek meghatározzák döntéseiket. A vizsgálat eredményei közvetlenül hasznosíthatók az iskolák pályaorientációs tevékenységének fejlesztésében, a felsőoktatási intézmények bevonásában, illetve a helyi munkaerőpiaci partnerségek erősítésében. A vizsgálat egy 2025 áprilisában felvett kérdőívre épül, amelyet 30 végzős tanuló töltött ki. Az alacsony elemszám miatt a tanulmányban a levonható következtetések elsősorban feltáró jellegűek, és nem általánosíthatók a teljes szakképzésben tanuló populációra, ugyanakkor alkalmasak lehetnek a vizsgált tanulói csoportok döntéshozatali mintázatainak és motivációinak bemutatására.

Elméleti háttér

A továbbtanulási döntések értelmezéséhez elengedhetetlen a technikumi képzés sajátosságainak megismerése. Egyes tanulmányok (Simándi, 2019; Pulay, 2021) rávilágítanak arra, hogy a technikumi tanulók egy része már a képzés során kialakítja szakmai identitását, míg mások számára a döntés a végzős évben is bizonytalan marad. A tanulmány ezekből a megközelítésekből kiindulva elemzi a két vizsgált intézmény tanulóinak válaszait.

A szakképzés átalakulása és a technikumok szerepe

A 2019. évi LXXX. törvény[1] és a Szakképzés 4.0 stratégia alapján a technikumi képzés kettős célt követ: munkaerőpiaci relevanciát és felsőoktatási átjárhatóságot. A technikusi végzettség – különösen az okleveles technikusképzés elterjedésével – egyre erősebb kapocs a szakirányú felsőoktatáshoz.

A technikumi rendszer erőssége, hogy a tanulók már középfokon találkoznak a vállalati (munkahelyi) környezettel, így a munkaerőpiaci elvárásokhoz igazodó, naprakész kompetenciákat szereznek. Ezzel párhuzamosan a duális partnerekkel és a felsőoktatási intézményekkel kialakított együttműködések olyan tanulási utat kínálnak, amely csökkenti a felsőoktatásba lépés kockázatait és növeli a tanulmányi sikerességet. Mindez hozzájárul ahhoz, hogy a technikum stratégiai hídként működjön a középfokú szakmai képzés és a modern, munkaerőpiac-orientált felsőoktatás között.

A jogszabályi környezet kiemelten hangsúlyozza a szakmai kompetenciák fejlesztését, a rugalmas tanulási utakat, a vállalati és duális partnerekkel való együttműködést és a felsőoktatásba való belépés támogatását.

Az új rendszerben a technikusi bizonyítvány tulajdonképpen egyfajta szakirányú ráépülést is jelent.

Az új szakképzési struktúra alaprendszere a 2020/2021. tanévtől került bevezetésre, amelynek alapvető felépítését és fő kapcsolódási pontjait az 1. ábra szemlélteti.

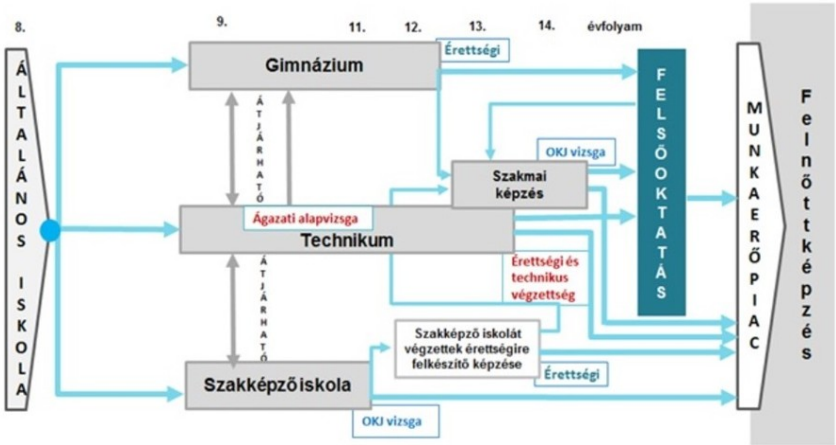

1. ábra: Az 2020/2021-es tanévtől bevezetett új szakképzési struktúra
(Forrás: vmkik.hu)

[1] - 2019. évi LXXX. törvény a szakképzésről (Hatályba lépett 2020. január 1-én) A törvény értelmében a technikumokban a szakképzés mind szerkezetében és tartalmában, mind módszertanában és támogatási rendszerében megújult.

- 1168/2019. (III. 28.) Korm. határozat a „Szakképzés 4.0 - A szakképzés és felnőttképzés megújításának középtávú szakmapolitikai stratégiája, a szakképzési rendszer válasza a negyedik ipari forradalom kihívásaira" című stratégia elfogadásáról és a végrehajtása érdekében szükséges intézkedésekről (Hatályba lépett: 2019. április 30-án)
- A stratégiában kitűzött célok: a „Technikus végzettséggel továbbtanulás a szakirányú felsőoktatásban" és a „A képzések tartalmi összehangolása" beavatkozások teljesülése – eléréséhez, a minőségi szakemberképzés megvalósításához, a képzett munkaerő helyben tartásához, a szakképzésből a felsőoktatásban továbbtanulók arányának növeléséhez több egyetem a vele együttműködő szakképző intézményekkel az általuk közösen kidolgozott szakmai oktatással kívánnak hozzájárulni.

A rendszer átalakulása tehát nem csupán szerkezeti változást jelent, hanem a tanulói életutak újragondolását is ösztönzi, hiszen a technikum a szakmai és felsőoktatási irányok közötti valódi átjáróvá válik. Mindez erősíti a horizontális és vertikális mobilitás lehetőségét, és hozzájárul ahhoz, hogy a tanulók a munkaerőpiac elvárásaihoz rugalmasabban alkalmazkodó, egyéni útvonalakat alakíthassanak ki.

Továbbtanulási döntések és motivációk

A szakirodalom a továbbtanulási döntések meghatározó tényezőiként a következőket azonosítja: - családi háttér és szülői befolyás; - tanárok és kortársak szerepe; - társadalmi elvárások; - személyes érdeklődés és pályaidentitás; - anyagi helyzet; - felsőoktatási hozzáférés; - munkaerőpiaci kilátások.

A technikumi tanulók esetében különösen fontos kérdés, hogy a szakirányú képzésből mennyiben tekintik logikus lépésnek az egyetemi továbbtanulást, és mennyiben választanak alternatív irányokat.

"Az egyik lehetséges irány a munkaerőpiac. ahol a munkavállalók differenciálódása megfigyelhető. Ennek a jelenségnek két fontos tényezőjére mutatok rá: Az egyik tendencia a munkavállalók tömegének kettéválása. Egyik oldalon ott áll a vállalat szempontjából nehezen, vagy nem nélkülözhető, létszámban szűk, de ismereteinek speciális és/vagy elmélyült volta miatt kiemelt munkavállalói kör, amelynek megtartása a vállalat kiemelt érdeke. Ennek a munkavállalói körnek mind a munkafeltételeket illetően, mind a bérezésben, mind pedig a fejlődési lehetősé gek biztosításában kiemelt súlyt adnak a komoly vállalatok. A másik oldalon ott találjuk azt a széles munkavállalói réteget, amely az informatikai forradalom és az automatizáció, valamint a szervezetek működésének megnövekedett szabályozott sága következtében könnyen elsajátítható feladatokat végez, ezáltal (még viszonylag magas fokú képzettség esetén is) könnyen helyettesíthető." (Budai, 2023:37)

Már egy 2016-ban megjelent tanulmányi is rámutatott arra a jelenségre, hogy olyan társadalmi és gazdasági kihívásokkal kell szembenézniük a leendő munkavállalóknak, amelyek több szempontból kihatnak mind a magánéletre, mind pedig a munkához való viszonyulásra. Ha a munkaerőpiaci helyzetünket megőrizni, stabilizálni, vagy éppen pozitív irányban szeretnénk megváltoztatni, ahhoz az egyik legalapvetőbb mód a tanulás maga. A tanulásról alkotott elképzelésünk gyökeresen megváltozott az utóbbi évtizedekben a technológiai fejlődés vagy éppen a versenyképesség megtartása miatt. A felnőttkori tanulásra a fenti okok miatt is másként gondolunk. (Kőmíves-Dajnoki, 2016)

A társadalmi és gazdasági elvárások a felnőtt ember számára folyamatos megújulásra való törekvést jelentenek, így nem meglepő, hogy egyre többen választják az ismereteik bővítését elősegítő tanfolyamokat, képzéseket. Mára már a fenti okok miatt is elfogadottá (és szinte evidenssé) vált az egész életen át tartó „permanens tanulás" gondolata. Nemcsak a munkaerőpiaci „kényszer" miatt fontos a tanulás felnőttkorban, hanem a kíváncsiság, a nyitottság, de még a szellemi frissesség megőrzése miatt is. (Tóth, 2016:31)

Tanulási utak diverzifikációja

A VET-rendszerekben[2] Európa-szerte megfigyelhető a tanulási utak diverzifikációja. A technikumi tanulók számára többféle lehetőség áll rendelkezésre: - szakirányú felsőoktatás; - újabb szakma megszerzése; - vállalkozás indítása; - külföldi munkavállalás; - külföldi tanulmányok; - szakirányváltás.

A jelen kutatás éppen ezt a sokféleséget hivatott feltárni.

Már a 2010-es évek közepén is megfigyelhető volt, hogy az oktatásban eltöltött idő növekedése folytatódik, és egyre több fiatal kapcsolódik be a felsőoktatásba (Budai, 2014)

A tanulási utakkal kapcsolatban fontos tényező a generáció szempontjából a tanuló életkora és ehhez kapcsolódóan a tanulási módszer a megválasztása is (hagyományos vagy elektronikus tanulás.) „A két tanulási modell természetesen nem választható el egymástól élesen, és nem zárja ki egymást. A hagyományos modell mellett fokozatosan jelennek meg az IKT serkentette konstruktivista elemek, a hangsúly tehát az instrukcióra épülő tanulási környezetről a tevékenységorientált modellre helyeződik át." (Budai, 2015:38)

A fentiekben tárgyalt elektronikus oktatási rendszerben a tanárok többek között tutori, kurátori, adminisztrátori szerepet töltenek be, amikor segítenek eligazodni a gyakorlatilag nyitott és szabadon bejárható rendszerekbe. "Az online környezetben, egyéni tanulási utak segítségével történő, személyre szabott tanulás a videojátékokra jellemző nyílt digitalis vilás (open world) analógiájára épül." (Szűts. 2020:19)

Csehné – Kraiciné szerzőpáros egy 2020-ban megjelent tanulmányukban rámutatnak arra a jelenségre is, hogy a következő évtizedekben az oktatás szerepe biztosan felértékelődik. Számos munkakör automatizálódik, és azok, amelyek megmaradnak át fognak alakulni: „Úgy gondoljuk, hogy az általunk elképzelt 2050-es környezetben az oktatás célja az olyan képességek és készségek fejlesztése kell legyen, amelyek lehetővé teszik az alkalmazkodást az előre nem látható változásokhoz. Minden generációt nyitottá kell tenni a fejlődésre, az oktatási rendszereket pedig rugalmassá kell tenni." (Csehné – Kraiciné: 2020:21)

Az okleveles technikusképzés – mint hosszú távú lehetőség

Mint ahogyan az a 2. ábrán látszik, a program a technikum és a felsőoktatási intézmény, valamint a duális partner vállalat(ok) együttműködésén alapszik.

[2] A VET-rendszerek (Vocational Education and Training) a szakképzési és szakmai oktatási rendszerek nemzetközi megnevezése, amelyek a munkaerőpiac számára szükséges gyakorlati és elméleti kompetenciák fejlesztését célozzák. Ezek a rendszerek országonként eltérő struktúrával működnek, de közös jellemzőjük a gazdasági szereplőkkel való szoros együttműködés és a kompetenciaalapú képzés. A VET magában foglalja a középfokú, felsőfokú és felnőttképzési formákat is, amelyek támogatják az élethosszig tartó tanulást és a foglalkoztathatóságot. A fogalom széles körben használt az Európai Unió oktatáspolitikai dokumentumaiban és nemzetközi összehasonlító vizsgálataiban.

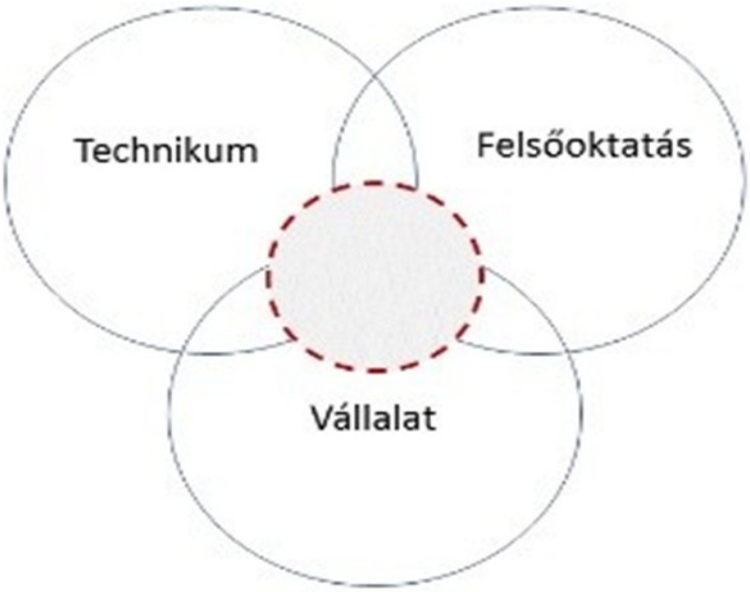

2. ábra: Az okleveles technikusképzés sematikus ábrája (Forrás: https://cms.budapesti.mu.szc.edir.hu)

Az együttműködés révén a tanulók olyan kompetenciákat sajátíthatnak el, amelyek közvetlenül hasznosíthatók mind a felsőoktatásban, mind a munkaerőpiacon. A modell hosszú távú előnye, hogy csökkenti a képzési átmenetek bizonytalanságát, és elősegíti a szakmai identitás korai kialakulását. Mindez hozzájárul a technikumból a felsőoktatásba vezető út megerősítéséhez és a képzett munkaerő helyben tartásához.

A tanórai részarányokból a 3. ábrán jól látható, hogy az okleveles technikusképzés a hagyományos technikumi struktúránál jóval nagyobb hangsúlyt helyez a szakmai gyakorlatra és a vállalati környezetben megvalósuló tanulásra.

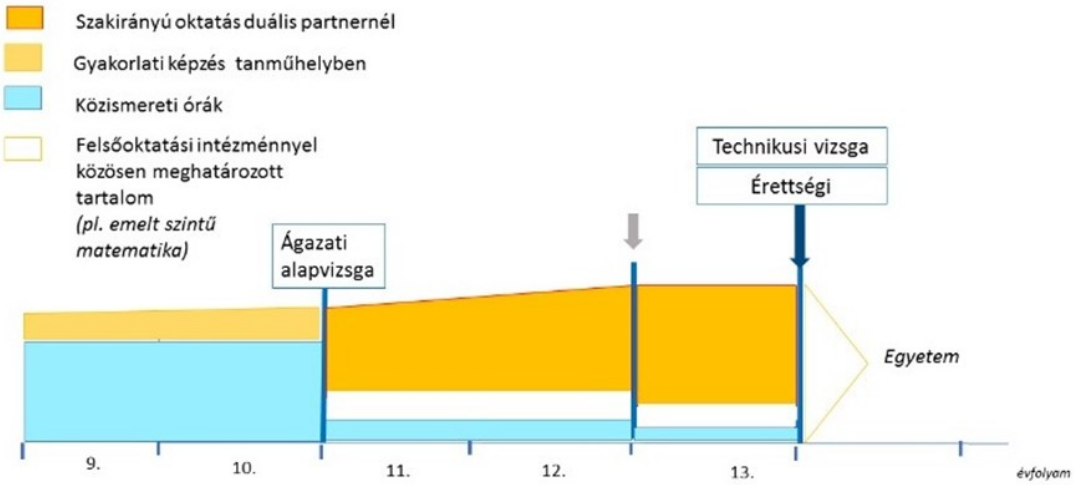

3. ábra: Az okleveles technikusképzés elméleti és gyakorlati tanóráinak részarányai (Forrás: vmkik.hu)

Ez a megközelítés nemcsak a gyakorlati készségek fejlesztését támogatja, hanem erősíti a tanulók munkaerőpiaci beágyazottságát is. A képzés rugalmassága lehetővé teszi, hogy a tanulók a későbbi felsőoktatási tanulmányaikhoz is hasznosítható tapasztalatokat szerezzenek. Összességében a

modell olyan tanulási utat kínál, amely hatékonyan kapcsolja össze az iskolarendszert a munka világával.

Az okleveles technikusképzés a 2021/2022-es tanévtől választható a tanulóknak, amely egy technikum és egy felsőoktatási intézmény – valamint a duális partner vállalat(ok) – együttműködésén alapszik. "Az okleveles technikusképzés lényege, hogy a képzésbe beépített többlet ismeretanyag elsődlegesen a felsőfokú tanulmányok alapozó ismereteinek elsajátításra irányul. A képzési idő a „hagyományos" technikumi képzési formával megegyező, öt év. Az okleveles technikusképzés is ágazati alapoktatással -közös ágazati tartalommal- kezdődik az első két évben. A többlet oktatási tartalom - tantárgyanként- a szakmaválasztást (szakirányválasztást) követően, a szakirányú oktatás során épül be a képzésbe." (Budai, 2024:86)

Módszertan

A vizsgálat kérdőíves adatfelvétellel készült 2025 áprilisában. A kapott adatokat leíró statisztikákkal és kvalitatív összefoglaló elemzéssel dolgoztam[3] fel. A cél a mintázatok feltárása, nem pedig a statisztikai általánosítás volt.

A vizsgálat célja és hipotézise

A kutatás elsődleges célja, hogy feltérképezze a vizsgált két intézmény végzős tanulóinak továbbtanulási szándékait, valamint azokat a tényezőket, amelyek döntéseiket leginkább befolyásolják. Ezen túlmenően a tanulmány célja a két intézmény tanulói csoportjának motivációs mintázatainak összehasonlítása volt.

A kutatás vizsgálati kérdései arra irányultak, hogy a végzős technikumi tanulók továbbtanulási tervei elsősorban a felsőoktatásban való továbbtanulás, vagy inkább egy újabb szakma megszerzése felé mutatnak-e. Emellett a vizsgálat kitért arra is, hogy a tanulók terveiben megjelenik-e a külföldi tanulás vagy munkavállalás lehetősége, és ha igen, milyen mértékben. A kutatás további célja annak feltárása volt, hogy milyen tényezők – például a szülői és tanári befolyás, az anyagi lehetőségek, illetve az egyéni érdeklődés és motiváció – játszottak meghatározó szerepet a továbbtanulási döntések meghozatalában.

A kutatás hipotézise a következő volt:

A végzős technikumi tanulók továbbtanulási döntéseit leginkább (több, mint 50%) a szülői és tanári befolyás, valamint az anyagi lehetőségek határozzák meg – az egyéni érdeklődés és motiváció ezek mögött csak másodlagos

[3] A kérdőíves adatfelvétel során 30 fő válaszait elemeztük, amely lehetővé tette az alapvető leíró statisztikai elemzések elvégzését. Az adatok feldolgozása során a ChatGPT mesterséges intelligencia-alapú nyelvi modellt kizárólag a nyitott kérdésekre adott szöveges válaszok tematikus csoportosítására, valamint az eredmények narratív megfogalmazásának támogatására alkalmaztuk. A mesterséges intelligencia használata nem helyettesítette az adatok statisztikai feldolgozását, hanem a válaszok tartalmi mintázatainak azonosítását és a szöveges megfogalmazások egységesítését segítette elő. A kvantitatív eredmények alapját minden esetben a kérdőíves adatok képezték.

tényezőként jelenik meg, amint azt a szakirodalom is gyakran feltételezi (Barcy, 2019; Fazekas, 2021; Budai, 2014; Budai, 2023)

A hipotézis teszteléséhez kérdőíves adatokra támaszkodtam.

A vizsgált minta

A célcsoportot két intézmény végzős technikumi tanulói alkották:

- Érdi Szakképzési Centrum, Kós Károly Technikum – 15 fő (Jelölése: „Kós")
  ➔ Gépjármű mechatronikai technikus (Specializált gép- és járműgyártás ágazat)
- Dunaújvárosi Egyetem, Bánki Donát Technikum – 15 fő (Jelölése: „Bánki")
  ➔ Gépgyártástechnológiai technikus (Gépészet ágazat)

A minta összesen 30 főből állt. A tanulók mindannyian műszaki területen folytattak tanulmányokat és a 13. évfolyamot teljesítették.

Adatgyűjtés és eszközök

A kutatás eszköze egy strukturált kérdőív volt, amely több blokkból állt:

- motivációk
- továbbtanulási irányok
- felsőoktatási preferenciák
- külföldi lehetőségek
- információs források
- bizonytalanság és döntési érettség

Az elemzés során leíró statisztikát és egyszerű kereszttáblás elemzést végeztem.

Eredmények

Az eredmények bemutatása előtt fontos kiemelni, hogy a két intézmény tanulói eltérő szakmai háttérrel és tanulói profillal rendelkeznek[4], ami részben magyarázza a válaszaik közötti különbségeket. A felmérés alapján kirajzolódik, hogy a tanulók döntéseit több tényező együttesen formálja, és a motivációk hátterében gyakran összetett személyes, gazdasági és jövőbeli karrierrel kapcsolatos szempontok állnak. Az alábbi alfejezetek ezeket az összefüggéseket részletesen, tematikusan bontva ismertetik.

Motivációs tényezők

A 4. ábrán szemléltetett diagram alapján a vizsgálat eredménye szerint a „Bánki" tanulói körében az anyagi biztonság volt a legmeghatározóbb motiváció. A „Kós" iskolában tanulók motivációs képe sokkal változatosabb: náluk megjelenik a szakmai fejlődés és a hosszú távú karrierépítés igénye is.

A családi elvárás mindkét intézményben jelentéktelen tényező volt.

[4] Az eltérő szakmai háttér alatt a tanulók által tanult ágazatot és szakmát, valamint az ahhoz kapcsolódó munkaerőpiaci kilátásokat értem, míg a tanulói profil fogalma magában foglalja a tanulók családi hátterét, tanulmányi eredményeit, továbbtanulási aspirációit és a munkavállalással kapcsolatos tapasztalatait.

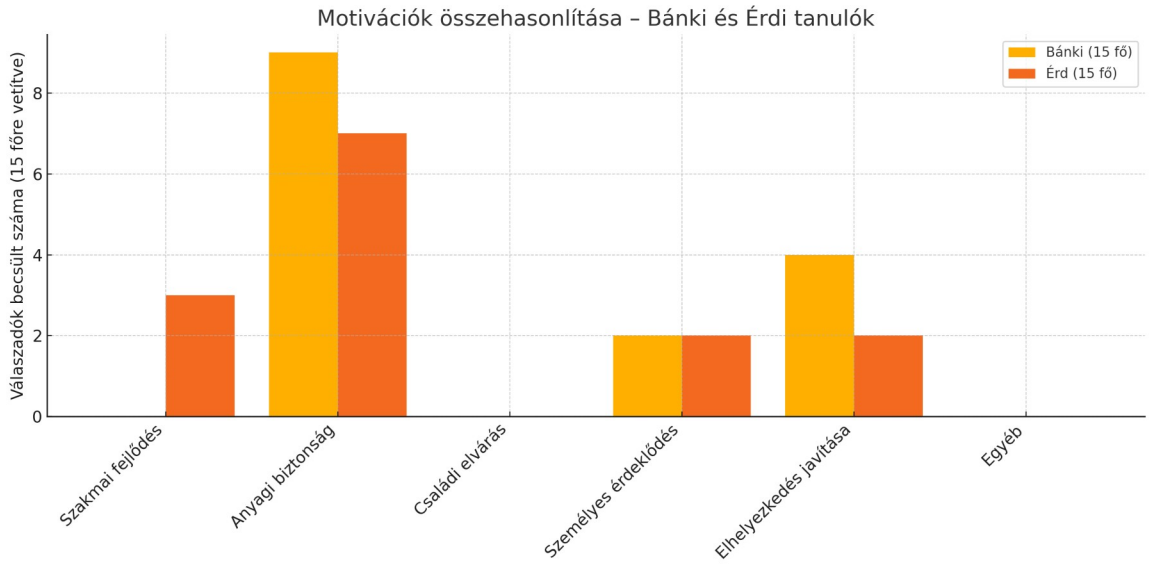

4. ábra: Motivációk összehasonlítása (Forrás: Saját adatok, Saját szerkesztés)

A 4. ábra szemlélteti azt, hogy a „Bánki" tanulók körében kiemelkedően dominál (15 főből 9 fő) az anyagi biztonság mint motiváció. A „Kós" iskolában tanulók változatosabb motivációs képet mutatnak, náluk megjelenik a szakmai fejlődés is. A családi elvárás mindkét csoportban elhanyagolható tényező volt. A „Bánki" tanulók döntően (15 főből 10 fő) a műszaki területek felé orientálódnak, ami megfelel az iskola profiljának. A „Kós" iskolában tanulók körében nagyobb arányban jelenik meg az informatika és a humán tudományok iránti érdeklődés (15 főből 8 fő), valamint többen (15 főből 6 fő) nem is terveznek felsőoktatásban továbbtanulni. Az egészségügy és pedagógia alacsony érdeklődést mutat mindkét intézményben.

Továbbtanulási irányok

A tanulók továbbtanulási tervei jelentős eltérést mutatnak: A „Bánki" tanulók többsége műszaki területen tervez továbbtanulni. A „Kós" iskola tanulóinál jóval nagyobb arányban jelenik meg az informatika és a humán tudományok. A „Kós" Technikumban megkérdezettek közül többen nem kívánnak felsőoktatásba menni. Mindkét intézményben alacsony érdeklődést mutatott az egészségügy és a pedagógia.

Külföldi tervek

A kérdőíves felmérés eredményei alapján a végzős technikumi tanulók egy jól körülhatárolható csoportja nyitott a külföldi tanulás vagy munkavállalás lehetősége iránt. A válaszok azt mutatják, hogy a külfölddel kapcsolatos tervek mögött elsősorban gazdasági és egyéni fejlődéssel összefüggő motivációk állnak. A tanulók jelentős része („Bánki": 15-főből 12 fő válaszolta; „Kós": 15 főből 13 fő válaszolta) a magasabb jövedelmi lehetőségeket tekinti a külföldi munkavállalás legfontosabb vonzerejének, míg mások a nyelvtudás fejlesztését és a nemzetközi tapasztalatszerzést emelték ki.

Információs csatornák

A felmérés eredményei arra utalnak, hogy a megkérdezett tanulók a továbbtanulással és a pályaválasztással kapcsolatos döntéseik során többféle információs csatornát használnak párhuzamosan. A válaszadók leginkább az internetes forrásokat jelölték meg elsődleges információszerzési felületként, amely gyors és könnyen hozzáférhető tájékozódást biztosít számukra. Emellett az iskolai pályaorientációs programok és előadások is fontos szerepet töltenek be a döntés-előkészítés folyamatában. A szülők és pedagógusok tanácsai szintén meghatározóak, különösen azoknál a tanulóknál, akik még bizonytalanok jövőbeli terveiket illetően.

öntési bizonytalanság

A kérdőíves felmérés eredményei szerint a végzős tanulók közel fele bizonytalannak vallotta magát a továbbtanulási döntéseit illetően, amely leggyakrabban a „van néhány ötletem, de még nem döntöttem" válaszban mutatkozott meg. Ez a bizonytalanság nem csak a döntésképtelenség jele lehet, hanem sok esetben a különböző lehetőségek mérlegelésének természetes velejárója is. A válaszok alapján a bizonytalanság hátterében gyakran megjelenik az információhiány és az önbizalom hiánya is, különösen azoknál a tanulóknál, akik még nem rendelkeznek konkrét jövőképpel vagy pályacélokkal.

A felmérés eredményei arra is rámutatnak, hogy a továbbtanulási döntésekben az anyagi biztonság iránti igény kiemelkedő motiváló tényezőként jelenik meg. A „Bánki" Technikum tanulói körében ez a szempont domináns szerepet tölt be, míg a „Kós" intézmény tanulói esetében összetettebb kép rajzolódik ki, amelyben az anyagi megfontolások mellett a szakmai fejlődés és a személyes érdeklődés is megjelenik.

Hipotézisvizsgálat

A kutatás hipotézise szerint a tanulók döntéseit elsősorban a szülői és tanári befolyás, illetve az anyagi tényezők határozzák meg. Az eredmények alapján a hipotézis csak részben igazolódott: az anyagi tényezők valóban meghatározók, azonban a szülői és tanári befolyás kevésbé játszik szerepet, mint azt a szakirodalom gyakran feltételezi. A személyes érdeklődés meglepően erős tényezőként jelent meg, különösen a "Kós" Technikum tanulóinál.

A végzős technikumi tanulók továbbtanulási döntéseit leginkább a szülői és tanári befolyás, valamint az anyagi lehetőségek határozzák meg – az egyéni érdeklődés és motiváció ezek mögött csak másodlagos tényezőként jelenik meg. Részben igazoltam: A végzős technikumi tanulók továbbtanulási döntéseit leginkább az anyagi lehetőségek határozzák meg.

Összefoglalás

A vizsgálat eredményei rámutatnak arra, hogy a tanulói motivációk alapvetően pragmatikusak, és elsősorban a biztos megélhetéshez kapcsolódnak. Mindez azt jelzi, hogy a pályaorientációs folyamatoknak továbbra is kiemelt szerepük van

abban, hogy a tanulók hosszú távon tudatosabban és informáltabban hozzák meg képzési döntéseiket.

Megállapítottam, hogy az anyagi biztonság mindkét iskolában domináns motiváció; a szakmai fejlődés inkább a „Kós" Technikum tanulóinál jelenik meg; a családi elvárás egyik iskolában sem jelent meg hangsúlyosan és a személyes érdeklődés és az elhelyezkedési lehetőségek javítása mérsékeltebb motiváló tényezők.

Az eredmények rámutatnak arra is, hogy a technikumi tanulók tanulási útjai rendkívül diverz.. A tanulók jelentős része még a végzős évfolyamban is bizonytalan a jövőt illetően, ami alátámasztja a pályaorientáció fejlesztésének szükségességét.

A „Bánki" technikum műszaki profilja erősen meghatározza a tanulók továbbtanulási terveit, a „Kós" Technikum tanulói esetében viszont jóval szerteágazóbb érdeklődés figyelhető meg. A külföldi tervek megjelenése összhangban van a fiatal generációk mobilitási trendjeivel.

A tanulmány eredményei arra is rámutatnak, hogy a felsőoktatási intézmények toborzási stratégiái akkor lehetnek hatékonyak, ha figyelembe veszik a technikumi tanulók motivációs szerkezetét: különösen az anyagi biztonság iránti igényt és a szakmai fejlődés lehetőségeit.

Következtetések

A kutatás eredményei alapján megállapítottam, hogy a technikumi tanulók továbbtanulási útjai rendkívül sokfélék, amit az anyagi biztonság iránti igény, a személyes érdeklődés és a szakmai jövőkép együttesen formálnak. Bár a korábbi kutatások erőteljes szülői és tanári befolyást feltételeztek, jelen vizsgálat ennél mérsékeltebb szerepet mutatott ki, miközben jól látható, hogy a döntési bizonytalanság számos tanulónál továbbra is meghatározó tényező. Az intézmények közötti különbségeket jelzi, hogy a műszaki profilú iskolák tanulói jellemzően a műszaki felsőoktatási irányok felé orientálódnak, míg más iskolákban az informatika és a humán területek iránti érdeklődés is növekvő tendenciát mutat. Mindezek alapján indokolt a célzott pályaorientációs programok erősítése, a felsőoktatási intézmények és középiskolák közötti együttműködés bővítése, valamint a reális munkaerőpiaci információk és a tanulói döntési kompetencia fejlesztésének támogatása.

Felhasznált irodalom

Barcy Magdolna (2019). Csoportmódszerek alkalmazása a segítésben és a fejlesztésben, Akadémiai Kiadó, Budapest

Budai Gábor (2023). A tudás hasznosítása a munkaerőpiacon, DUNAKAVICS 11 : 1 pp. 35-37. , 3 p.

Budai Gábor (2015). Információs társadalom iskolái: hagyományos és elektronikus tanulás, DUNAKAVICS 3 : 9 pp. 27-42. , 16 p.

Budai Gábor (2014). Tanulói és tanulási utak a rendszerváltástól napjainkig, DUNAKAVICS 2 : 6 pp. 5-28. , 24 p.

Budai Gábor (2024). Az okleveles technikusképzés és a felsőoktatás kapcsolata, MELLearN Egyesület, Pécsi Tudományegyetem 319 p. pp. 86-92. , 7 p.

Csehné Papp Imola, Kraiciné Szokoly Mária (szerk.) (2020). Felnőttkori tanulás – Fókuszban a szakképzés és a munkaerőpiac, Akadémiai Kiadó, Budapest

Fazekas Ágnes (2021). Közoktatás-fejlesztés beavatkozások hatásmechanizmusai, Akadémai Kiadó, Budapest

László Gyula (szerk.) (2021). Foglalkoztatáspolitika, Wolters Kluwer Hungary Kft.; Akadémiai Kiadó, Budapest

Pulay Gyula (2021). Integritásmenedzsment – A bizalom megteremtése és megőrzése, Akadémai Kiadó

Simándi Szilvia (2019). Közösségi tanulás felnőttkorban – Tanulókörök az élethosszig tartó tanulás folyamatában, Akadémai Kiadó, Budapest

Szűts Zoltán (2020). A digitalis pedagógia elmélete, Akadémiai Kiadó, Budapest

Tóth József (Szerk.) (2016). Új kutatási módszerek a human tudományok területén, A Pannon Egyetem Humán Karának Tanulmánykötete, Akadémiai Kiadó, Budapest

Kőmíves P. M., Dajnoki K. (2016). Élethosszig tartó tanulás: híd a munkaerő-piac és a felsőoktatás között. *Taylor* Gazdálkodás- és Szervezéstudományi folyóirat. Virtuális Intézet Közép-Európa Kutatására Közleményei, 8(4), 86–94.

1. ábra: Az 2020/2021-es tanévtől bevezetett új szakképzési struktúra (Forrás: vmkik.hu) https://vmkik.positive.hu/az-uj-szakkepzesi-rendszer-intezmenyei (Letöltés ideje: 2026.01.18)

2. ábra: Az okleveles technikusképzés sematikus ábrája. Forrás: https://cms.budapesti.mu.szc.edir.hu/uploads/tajekoztato_az_okleveles_technikuskepzesrol_d524a1d208.pdf#:~:text=Mi%20az%20okleveles%20technikusk%C3%A9pz%C3%A9s%20l%C3%A9nyege?%20%E2%80%A2%20A,int%C3%A9zm%C3%A9ny%20%E2%80%93%20valamint%20a%20du%C3%A1lis%20. (Letöltés ideje: 2026.01.18)

3. ábra: Az okleveles technikusképzés elméleti és gyakorlati tanóráinak részarányai. Forrás: https://pbkik.hu/2020/12/02/hirek/okleveles-technikuskepzes-indul-a-megyeben/ (Letöltés ideje: 2026.01.18)